

### **Ασωπός και προϋποθέσεις βιώσιμης ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής.**

Η πρόσφατη πρωτοβουλία σε επίπεδο Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με την καθοριστική συμβολή του Περιφερειάρχη κ. Κώστα Μπακογιάννη, για την αντιμετώπιση των ζοφερών προβλημάτων ρύπανσης του Ασωπού Ποταμού και της ευρύτερης περιοχής μόνο θετικά σχόλια μπορεί να επιδέχεται. Οι καθυστερήσεις για την επιμέλεια του μεγαλύτερου περιβαλλοντικού θέματος της Στερεάς Ελλάδας -ίσως και της χώρας- ξεπέρασαν κάθε όριο. Το μέχρι τώρα υποτονικό ενδιαφέρον των ταγών μας σε συνδυασμό με την αμεριμνησία και αφερεγγυότητα των δομών της κεντρικής εξουσίας, μας έφθασαν στο απροχώρητο.

Τα προβλήματα της χωρικής ενότητας «Οινοφύτων-Σχηματαρίου», δεν είναι η πρώτη φορά που απασχόλησαν την κοινή γνώμη της περιοχής μας και όχι μόνο. Αρχίζουν με την παντελή έλλειψη σχεδιασμού σε ότι αφορά τις αδήριτες ανάγκες ύπαρξης οργανωμένων υποδοχέων των Βιομηχανικών δραστηριοτήτων και καταλήγουν σε ένα ιδιαίτερο φάσμα επιπτώσεων σε βάρος του περιβάλλοντος, που συνεχώς διευρύνεται. Στα πλαίσια αυτά και με δεδομένο ότι για να αντιμετωπισθούν τα διάφορων επιπέδων ζητήματα απαιτούνται εξειδικευμένες απόψεις και προσεγγίσεις, από το Τεχνικό Επιμελητήριο τη διετία 2008-2010 κρίθηκε σκόπιμο να αναληφθούν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες. Εκείνη την περίοδο ασκούσα τα καθήκοντα του Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής του Τμήματος Ανατ. Στερεάς και από το Τ.Ε.Ε. είχαν διαγνωσθεί πολλές αιτίες του κακού. Η σημαντικότερη από αυτές ήταν -και είναι- η χαρακτηριστική αδράνεια της πολιτείας για να πράξει επιτέλους τα αυτονόητα, όπως θεωρούνται οι **ήδη γνωστές, αναγκαίες και ικανές παρεμβάσεις**, για τη σωστή και αποτελεσματική διαχείριση της κατάστασης.

Περilhπτικά, τα σημαντικότερα θέματα που για τη συγκεκριμένη περιοχή από το Τμήμα μας είχαν τότε αναδειχθεί ως κυρίαρχα, ήταν:

- Ο παραγκωνισμός των προτάσεων του Χωροταξικού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας σε σχέση με την ανάγκη οργάνωσης της ευρύτερης περιοχής «Οινοφύτων – Σχηματαρίου» μέσα από Ειδική Χωρική Παρέμβαση (Π.Ε.Χ.Π.), όπως επίσης και των βραχυπρόθεσμων επιλογών προώθησης των ΒΕΠΕ ή ΠΟΑΠΔ, τη θεσμοθέτηση Ζ.Ο.Ε. και τους ρυθμιστικούς πολεοδομικούς σχεδιασμούς των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Η απουσία πρωτοβουλιών από την Κεντρική Διοίκηση και τα συναρμόδια Υπουργεία, ώστε να παραμετροποιηθούν οι επιπτώσεις από τη μόλυνση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα και να δρομολογηθούν μέτρα για την ανάταξή τους. Το ίδιο ισχύουν και για την υλοποίηση των Σχεδίων Διαχείρισης και του Ειδικού Προγράμματος παρακολούθησης της λεκάνης απορροής του Ασωπού, με την ευθύνη της κεντρικής Διοίκησης (τότε ΥΠΕΧΩΔΕ).

- Η ενίσχυση των αρμοδίων Υπηρεσιών, οι οποίες επιμελούνται τα θέματα της περιοχής, με κατάλληλο εξοπλισμό και ικανό στελεχιακό δυναμικό, το συντομότερο δυνατό.
- Η ανάδειξη του φάσματος των προβλημάτων από το Τεχνικό Επιμελητήριο, σε κεντρικό και Περιφερειακό επίπεδο και προπαντός στη βάση της αδιαμφισβήτητης ανάγκης για την εγρήγορση της Πολιτείας. Εφησυχασμός σήμαινε και σημαίνει διόγκωση των άλυτων ζητημάτων με κατάληξη προδιαγεγραμμένη, που βέβαια δε μπορεί να είναι άλλη από το να βιώνονται μελλοντικά πολύ χειρότερες καταστάσεις.

Σε σχέση με όλα τα παραπάνω και στην έδρα του Τμήματος Ανατολικής Στερεάς του Τ.Ε.Ε., στη Λαμία, πραγματοποιήθηκε στις 13 Νοεμβρίου 2008 Ειδική Συνεδρίαση της Διοικούσας Επιτροπής με θέμα: **Βιομηχανική Περιοχή «Οινοφύτων – Σχηματαρίου».** **Υπηρεσιακές ανάγκες και προβλήματα διαχείρισης.**

Στη συνεδρίαση προσκλήθηκε και συμμετείχε ο τότε Πρόεδρος της Δ.Ε. του Τ.Ε.Ε. Γιάννης Αλαβάνος, όπως επίσης συμμετείχαν και Μηχανικοί Υπάλληλοι των αρμοδίων Υπηρεσιών σε Περιφερειακό και Νομαρχιακό επίπεδο και πολλοί άλλοι ενδιαφερόμενοι συνάδελφοι. Έτσι, δόθηκε η δυνατότητα να δρομολογηθούν από κοινού οι ενέργειες του Τμήματός μας και του Κεντρικού Τ.Ε.Ε. που κυρίως αφορούσαν :

α. Την ανάθεση από την Κεντρική Διοικούσα Επιτροπή του Τ.Ε.Ε. σε Ομάδα Εργασίας Ειδικών Επιστημόνων την επεξεργασία του θέματος: **«ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΑΣΩΠΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ».** Οι εργασίες της Ομάδας ολοκληρώθηκαν με την έκδοση του πολυσέλιδου πορίσματος των ειδικών, τον Ιούλιο 2009.

β. Τη διοργάνωση Ημερίδας στη Θήβα στις 6 Φεβρουαρίου του 2010, με θέμα «Βιώσιμη ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής των Οινοφύτων–Σχηματαρίου» που ήταν και η πρώτη περιφερειακή εκδήλωση του Τ.Ε.Ε. στα πλαίσια της HELECO. Η συγκεκριμένη εκδήλωση ήταν ίσως η σημαντικότερη εκείνης της θητείας των οργάνων διοίκησης του Τμήματος. Η παρουσίαση του έργου της παραπάνω Ομάδας Εργασίας και η εισήγηση του Τμήματός μας με θέμα **«Οι Ανάγκες Χωροταξικής Οργάνωσης της Περιοχής»** κέντρισαν το ενδιαφέρον όλων. Οι απόψεις, θέσεις και προτάσεις των υπόλοιπων εισηγητών προκάλεσαν ευρύτατο προβληματισμό. Οι παρεμβάσεις και θετική διάθεση των παρευρισκομένων εκπροσώπων φορέων και πολιτών είχαν ως αποτέλεσμα να διεξαχθεί ένας γόνιμος και ουσιαστικός δημόσιος διάλογος, που σε συμμετοχές και ποιότητα ξεπέρασε κάθε προσδοκία.

Σε σχέση με όλα αυτά και ειδικότερα σε ότι αφορά την ενεργοποίηση της κεντρικής Διοίκησης αξίζει να σημειωθεί ότι εκείνη την εποχή υπήρξε μια πρώτη θετική εξέλιξη. Με σκοπό την προστασία, αναβάθμιση και την καλή οικολογική και χημική κατάσταση των υδάτων του Ασωπού ποταμού & των ρεμάτων της υδρογεωλογικής του λεκάνης, εκδόθηκε η με αριθμό 20488 / 31-5-2010 Κοινή Υπουργική Απόφαση πέντε συναρμοδίων Υπουργών. Στη συνέχεια όμως και δυστυχώς, για τις υπόλοιπες πάρα πολύ σοβαρές ενότητες των προβλημάτων -όπως για παράδειγμα είναι η επιμέλεια της χωροταξικής οργάνωσης της περιοχής- είχαμε μηδαμινά αποτελέσματα. Παρά το γεγονός ότι από όλους ανεξαιρέτα εκτιμήθηκε και οι εκπρόσωποι της κεντρικής μας Διοίκησης είχαν δεσμευθεί ότι θα έπρεπε το ταχύτερο δυνατό να δρομολογηθεί η αντιμετώπισή τους. Και επίσης παρά του ότι οι

απαιτούμενες ενέργειες και δράσεις αρχικά αφορούν ανέξοδες θεσμικές παρεμβάσεις και εκπόνηση των ειδικών μελετών, που από τη φύση τους δεν απαιτούν μεγάλες δαπάνες ή λόγω περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων δεν είχαν -ούτε και έχουν- ιδιαίτερες δυσκολίες χρηματοδότησης από τα επιχειρησιακά προγράμματα.

Τα προβλήματα όμως αυτού του είδους ποτέ δεν περιμένουν. Συσσωρεύονται και τελικά γίνονται χιονοστιβάδα. Καταλήξαμε να διαπιστώνεται το 2009 από την Ομάδα Εργασίας ειδικών επιστημόνων του Τεχνικού Επιμελητήριου ότι «μία από τις σημαντικότερες πηγές ρύπανσης που εντοπίζονται στην ευρύτερη περιοχή του Ασωπού είναι η παρουσία υψηλών συγκεντρώσεων βαρέων μετάλλων και ειδικότερα εξασθενούς χρωμίου Cr (VI) σε υδατικά δείγματα που λήφθηκαν τόσο από γεωτρήσεις όσο και από τον ποταμό» και η ανταπόκριση των αρμοδίων να βρίσκεται στο ναδίρ. Οι σοβαρότατες επιπτώσεις βέβαια σε βάρος της δημόσιας υγείας από την ύπαρξη του εξασθενούς χρωμίου είναι γνωστές και αναγνωρίσιμες από την επιστημονική κοινότητα αλλά και τις σχετικές οδηγίες της Ε.Ε. (βλ. Οδηγία 67/548/ΕΟΚ όπως τροποποιήθηκε με την 92/32/ΕΟΚ).

Το παράδοξο όμως είναι ότι η πολιτεία μας γνώριζε όλες τις πτυχές του θέματος. Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής επισκέφθηκε την περιοχή από το 2006. Στη συνεδρίασή της προτάθηκε δέσμη μέτρων και νομοθετικών παρεμβάσεων -που δυστυχώς δεν υιοθετήθηκαν- για την ανάταξη του προβλήματος.

Φθάσαμε επίσης στο σημείο το πρόβλημα να συζητηθεί το 2009 στις Βρυξέλες ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι διαπιστώσεις ήταν κόλαφος για τη χώρα μας. Σημειώνεται χαρακτηριστικά η άποψη του τότε αρμόδιου επιτρόπου για το περιβάλλον κ. Στ. Δήμα, ο οποίος φέρεται να τόνισε ότι «αναζητούνται κάπου εξακόσιες χιλιάδες τόνοι επικίνδυνων αποβλήτων για τα οποία από την Ελληνική Κυβέρνηση δεν υπάρχουν στοιχεία».

Η ανάπτυξη της βιομηχανικής δραστηριότητας στη συγκεκριμένη περιοχή ήταν φυσική συνέπεια της απαγόρευσης για την ίδρυση νέων και την επέκταση ή εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων βιομηχανιών στην Αττική με το Π.Δ. 84/1984. Οι συγκεκριμένοι περιορισμοί σε συνδυασμό με τα αναπτυξιακά κίνητρα για δραστηριότητες εκτός Αττικής αλλά και η γειτνίαση της Βοιωτίας με τα μεγαλύτερα δίκτυα χερσαίων και θαλάσσιων μεταφορών της χώρας, δημιούργησαν για προφανείς λόγους ελκυστικές συνθήκες.

Παρά του ότι δεν υπήρχε καμία ουσιαστική πρόνοια για τη δημιουργία οργανωμένων υποδοχέων, η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του Δευτερογενούς Τομέα στην ευρύτερη περιοχή του Ασωπού ποταμού ήταν εκρηκτική. Τα αποτελέσματα είναι παγκοίμως γνωστά. Διαχρονικό έλλειμμα ως προς την ύπαρξη κάθε είδους απαραίτητης υποδομής (δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης και οδικών εξυπηρετήσεων, μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων, παρακολούθηση των περιβαλλοντικών παραμέτρων κ.λπ.) που εκτός του ότι επιβαρύνει οικονομικά τη λειτουργία των παραγωγικών εγκαταστάσεων, συντελεί και στη δημιουργία πρωτοφανών επιπτώσεων σε βάρος του οικιστικού και φυσικού περιβάλλοντος.

Σε σχέση με όλα αυτά είναι φανερό ότι η προσπάθεια που ξεκίνησε με την πρωτοβουλία της Περιφέρειας πρέπει να τύχει κάθε υποστήριξης. Όχι μόνο σε ότι αφορά τις συνθήκες

διαβίωσης των κατοίκων και εκμετάλλευσης του αγροτικού κλήρου της περιοχής αλλά και ως προς τις σύγχρονες υποχρεώσεις που ειδικότερα σήμερα έχουμε για το μέλλον του Βιομηχανικού / Βιοτεχνικού Τομέα της πολύπαθης λόγω κρίσης εθνικής οικονομίας.

Τα προβλήματα είναι πάρα πολλά και οι λύσεις τους χρειάζονται τη συνδρομή όλων. Ο εφησυχασμός και η μη συνέργια του ευρύτερου δημόσιου τομέα δε δικαιολογούνται. Για παράδειγμα δε γνωρίζω εάν από την ΕΥΔΑΠ θεωρείται συμφέρουσα ή όχι η υδροδότηση της υπόψη χωρικής ενότητας. Όμως για λόγους δημόσιας υγείας και όχι μόνο, η υιοθέτηση της συγκεκριμένης πρότασης -η οποία γνωρίζω ότι υπάρχει εδώ και κάποια χρόνια- με την επίσπευση των απαραίτητων τεχνικών μελετών και έργων, προέχει εκ των πραγμάτων. Η ανάγκη είναι μεγάλη και δεν δικαιολογούνται καθυστερήσεις.

Οι προτάσεις, που με την παραπάνω εργασία της επιστημονικής ομάδας του Τ.Ε.Ε. από το 2009 τεκμηριωμένα διαμορφώθηκαν και ιεραρχήθηκαν, θα μπορούσε και για προφανείς λόγους θα έπρεπε, να αξιοποιηθούν. Το ίδιο ισχύει και με τις υπόλοιπες δέκα τέσσερις περίπου έγκριτες εισηγήσεις που συζητήθηκαν στην ημερίδα του Τ.Ε.Ε. το Φεβρουάριο του 2010 και είναι δυνατό να εμπλουτίσουν τις απόψεις και να υποστηρίξουν σε πολύ μεγάλο βαθμό τις προσπάθειες των αρμοδίων. Όλοι γνωρίζουμε ότι στο συγκεκριμένο θέμα, δεν υπάρχει πλέον κανένα περιθώριο για άστοχες επιλογές και παραλείψεις. Η διασφάλιση της ενεργούς κοινωνικής συμμετοχής - το πρώτο βήμα ήδη έγινε με τις διαβουλεύσεις που από την Περιφέρεια Στ. Ελλάδας δρομολογήθηκαν- και η χωρίς υστεροβουλίες ή σκοπιμότητες διεπιστημονική προσέγγιση των επί μέρους ζητημάτων, είναι ελάχιστες προϋποθέσεις.

ΛΑΜΙΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2015